

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 18/2014

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Olav Stake

Klagen gjelder: Krav om ytterligere kompensasjon etter forskrift
2009-12-22 nr. 1768 om særskilt
kompensasjonsordning

Beslutningsdato: 6. april 2015

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Claus Brynildsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge. Saksomkostninger i
anledning klagen dekkes i sin helhet.

***

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

Skadelidte, født [REDACTED], tjenestegjorde i [REDACTED] i perioden [REDACTED]. Skadelidte arbeidet på [REDACTED] fra [REDACTED] til [REDACTED], og fra [REDACTED] til [REDACTED] jobbet han på [REDACTED] på [REDACTED]. Skadelidte har siden jobbet innen utelivsbransjen enten som servitør eller selvært kokk. Skadelidte har ikke fagbrev. Da [REDACTED] brant ned i [REDACTED] ble skadelidte arbeidsledig, og søkte seg derfor til tjeneste i [REDACTED]. Han tjenestegjorde i til sammen tre kontingenter (18 måneder) i [REDACTED]/[REDACTED].

Under oppholdet i [REDACTED] var han kokk, men hadde også en rekke andre oppgaver. Han har selv forklart om mange skremmende hendelser fra tjenesten sin, og at dette først og fremst var i de første kontingentene. Under tjenesten drakk skadelidte mye, og på grunn av alkoholen fikk han ikke gjøre ytterligere tjeneste ut over de tre kontingentene. Skadelidte hevder det var tjenesten som var grunnen til at han begynte å drikke mye. Etter at han kom tilbake til Norge, forteller skadelidte at han ikke har fungert i samfunnet. Skadelidte har slitt med å sove, og mener han har mistet evnen til å konsentrere seg.

Det er i anledning saken utarbeidet en spesialisterklæring fra spesialist i psykiatri dr. Svend-Ove Nielsen. Erklæringen konkluderer med at skadelidte ikke oppfyller vilkårene for PTSD, men finner at skadelidte må anses å ha diagnosen F.41.2 blandet angst og depressive plager.

Det foreligger også tidligere erklæringer fra psykiater Pål Herlofsen og militærpsykolog Trond Willy Solberg.

Solberg finner at skadelidte under FN-tjenesten pådro seg en PTSD-lidelse og et alvorlig alkoholproblem som forårsaket betydelige livsproblemer for ham etter hjemkomsten. Han anslår den totale varige psykiatriske/medisinske invaliditet til 30 %, og at 50 % av den totale tabellariske psykiatriske/medisinske invaliditet kan være forårsaket av forhold knyttet til tjenesten i forbindelse med internasjonale operasjoner. Dette har således medført en varig psykiatrisk/medisinsk invaliditet på 15 %. Solberg viser også til at skadelidte har somatiske plager, først og fremst knyttet til knærne og til dels skuldrene, samt høyt blodtrykk og alkoholmisbruk.

Psykiater Pål Herlofsen har i sin erklæring funnet at skadelidte led av alkoholmisbruk og PTSD. Han fremholder at skadelidte i 2006 ble sykemeldt pga. en kombinasjon av psykiske plager som følge av alkoholmisbruket og angst/uro knyttet til PTSD-plagene. Dr. Herlofsen viser likevel til at skadelidte også har mange plager av somatisk karakter, som høyt blodtrykk og kneplager, og uttaler at skadelidte i samtale med ham, var tydelig på at «arbeidssituasjonen begynte å bli altfor anstrengende». Dr. Herlofsen mener at de psykiske plagene ikke er hovedlidelsen, men at dette er den utslittheten som følge av mange års alkoholmisbruk, men med kompliserende faktorer som angst og depressive plager. Dr. Herlofsen finner etter dette at skadelidte «fremstår som 70 – 80 % ufør, i praksis 100 % arbeidsufør».

Skadelidte fikk ved SPKs vedtak av 3. januar 2013 innvilget 30 % kompensasjon etter 35 G-ordningen. Vedtaket ble påklaget. Begrunnelsen bygger i det vesentlige på at det er lagt for liten vekt på utenlandstjenesten som årsaksfaktor. SPK har i nytt vedtak av 27. mars 2014 ikke funnet grunnlag for å tilkjenne skadelidte kompensasjon etter 65 G-ordningen. Begge vedtakene er sendt frem for klagebehandling.

Både skadelidte og hans advokat møtte i klagenemnda. SPK var også til stede på møtet.

2. Klagenemndas vurdering

Rett på kompensasjon etter forskriften forutsetter i henhold til forskriften § 3 at skadelidte er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Videre kreves det at den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet.

De nærmere krav til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng. Kravene til bevis for å konstatere årsakssammenheng er lempeligere etter kompensasjonsordningens del I, jf. Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 27. november 2010. Det leder ikke til noen begrensning i erstatningsansvaret dersom skadelidte var særlig sårbar forut for tjenesten, slik at konsekvensen av den psykiske belastningen derfor er mer omfattende for ham enn for de fleste andre.

SPK har innhentet en spesialisterklæring fra spesialist i psykiatri dr. Svend-Ove Nielsen. Erklæringen er avgitt i tråd med mandatet fastsatt med hjemmel i forskriften om den særskilte kompensasjonsordningen. Dr. Nielsen har i forbindelse med sin erklæring, også hatt tilgang til de tidligere erklæringene fra både psykiater Herlofsen og psykolog Solberg.

Dr. Nielsen konkluderer med at skadelidte ikke oppfyller vilkårene for diagnosen PTSD, men han kan anses å ha diagnosen F.41.2 blandet angst og depressive plager. Etter dr. Niensens vurdering bør skadelidtes psykiske plager diagnostiseres først og fremst som F10.25 pågående alkoholmisbruk.

Slik nemnda forstår den sakkyndige har den ervervsmessige uførheten i stor grad sin årsak i alkoholmisbruk i etterkant av tjenesten og uavhengig av denne. Den sakkyndige synes å legge til grunn at skadelidte som følge av omfattende rusmisbruk har utviklet psykiske plager. Nemnda vil i den sammenheng presisere at alkoholmisbruk i seg selv ikke er å anse som en psykisk belastningsslidelse. Det vil ei heller være grunnlag for kompensasjon under aktuelle ordning om skadelidte som følge av lett tilgang på alkohol under tjeneste, utvikler et avhengighetssyndrom som medfører sekundære psykiske plager. Forutsetningen for kompensasjon etter forskriften forutsetter at det foreligger en psykisk belastningsslidelse som følge av internasjonal tjeneste. Enkelte personer som utvikler psykiske belastningsslidelser, utvikler sekundært et alkoholmisbruk. Alkoholmisbruk vil således kunne være forårsaket av underliggende psykiske plager, som døyves gjennom alkoholbruk, såkalt selvmedisinering.

At skadelidte sluttet å jobbe og ble sykemeldt, synes etter dr. Niensens vurdering å ha vært en kombinasjon av fysiske plager (kne og skuldre) og en generell slitenhet, som formentlig hadde sammenheng med skadelidtes alkoholmisbruk og psykiske plager i form av angst. Han skriver videre at *«de psykiske plagene kan etter min mening kun delvis forklares ut fra hans opplevelser i [redacted]. Men jeg kan ikke se at hans funksjonsevne mht. dagliglivets aktiviteter og familie/sosialt*

har vært nevneverdig preget av hans angst og depresjon, men muligens preget av hans alkoholmisbruk. Om hans opphold i [REDAKTERT] tenkes bort, er det min vurdering at graden av nedsatt funksjonsnivå i arbeidslivet ville ha vært i omtrentlig samme størrelsesorden som i dag».

Skadelidte har klart å stå i arbeid i 26 år etter at han avsluttet tjenesten. I store deler av denne perioden har han arbeidet i utelivsbransjen. Det er videre på det rene at skadelidte har en omfattende familieanamnese med både en mor og en bror som i perioder hadde misbruksproblemer.

Ut fra de bevis som er lagt frem i saken, herunder skadelidtes funksjon og atferd i etterkant av tjeneste, er det ikke holdepunkter for at skadelidtes har hatt fremtredende symptomer som taler for en psykisk belastningsskade pådratt som følge av tjenestegjøringen. Andre årsaker, og da særlig alkoholmisbruket, som fremstår som en langt mer sannsynlig årsak til skadelidtes tilstand. Nemnda finner ikke holdepunkter for at alkoholmisbruket er sekundært til underliggende psykiske stresslidelser under tjenesten. Denne saken skiller seg dermed fra både sak 18/2011 og sak 1/2012, hvor det var åpenbart massive psykiske påkjenninger i tjenesten, med et umiddelbart påfølgende høyt aktiveringsnivå hos de skadelidte. Alkoholbruken fremsto i de tilfellene som en klar form for selvmedisinering på bakgrunn av de massive psykiske påkjenningene. Alkoholmisbruket fremsto således som en avledet konsekvens av massive plager som følge av en psykisk belastningsslidelse påført under internasjonal tjeneste.

Den sakkyndige dr. Nielsen finner forhold utenfor tjenestegjøringen i [REDAKTERT] som mer sannsynlige årsaksfaktorer på skadelidtes alkoholforbruk og psykiske situasjon i dag. Han skriver at skadelidtes liv etter [REDAKTERT] har vært vanskelig som følge skilsmisse, liten eller ingen kontakt med barna, mye alkohol og festing, samt betydelige økonomiske problemer fra tidlig på 90-tallet. Han viser til at *«disse forhold kan ha medført psykiske plager i form av både depresjon og angst. Og her tenker jeg først og fremst på at langvarig alkoholmisbruk disponerer for utviklingen av eksempelvis angst og depresjon. Det er vanskelig å kunne tilskrive festingen han har deltatt i, som en følge av hans psykiske plager etter [REDAKTERT]».*

Etter dette legger nemnda til grunn at det ikke er sannsynliggjort at det er årsakssammenheng mellom skadelidtes psykiske lidelser og tjenestegjøringen i [REDAKTERT]. Skadelidte har dermed ikke har krav på kompensasjon etter forskrift om særskilt kompensasjon for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner.

Nemnda finner på denne bakgrunn ikke grunnlag for å foreta endringer knyttet til utmålingen av den varig ervervsmessige uforheten basert på vurdering under 35G-ordningen, Nemnda finner det heller ikke sannsynliggjort at kravene til bevis er oppfylt under 65G-ordningen. SPKs vedtak blir etter dette å stadfeste.

Det er fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand med kr. 34 125 inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 13,25 timer. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13 om kompensasjon for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonal operasjon § 10, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning saken. Kravet dekkes i sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge. Statens pensjonskasses vedtak stadfestes.

SPK dekker saksomkostninger til juridisk bistand i anledning saken og klagen med kr 34 125,- inkl. mva i henhold til krav.

Vedtaket er enstemmig.

***

Oslo, 5. juni 2015

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder